CONCLVSIONES
EX VNIVERSA
PHILOSOPHIA
IUXTA MENTEM
DIVI THOMÆ
PUBLICE DEFENDENDÆ IN ECCLESIA
CLER. REG. SCHOLARUM PIARUM

Illustriss. ac Reverendiss Dom.

D. OCTAVIO
DEL ROSSO

Patritio Florentino, Episcopo Volaterranensi, Sac Rom. Imperij in Etruria Principi, & Comiti Palatino

DICATÆ

A JOANNE DOMINICO BACCI.

FLORENTIÆ, MDCC.

Apud Petrum Matini Archiepiscopalem Typographum.

SUPERIORUM PERMISSU.

ILL.ME AC REV.ME PRÆSUL.

PHilosophiam defensurus ILUSTRISS. ac REVERENDISS. PRÆSUL, cum Mecænatis alicuius præsidium votis omnibus mihi requirendum, postulandumque putarem, ineluctabili quadam, suavissimaque vi ad Te me ipsamet sollicitavit Philosophia. Satis intellexi, cœlestem sapientiam, cum de cœlo lapsos invenire non posset, Viros in terris natos, sed qui terrena non saperent, sibi peroptare. Turrim illam tuam respexit, quam ad tutissimum sapientiæ ipsius perfugium, Nobilitas tui generis Tibi, Tuisque iam dedit: Vel potius magnam mentem tuam est intuita, quam literarum studijs iam dudum devotam assiduus labor, singularis cura, & exercitatio scientijs omnibus implevit, atque illustravit. Sacrarum Literarum splendore, non minus, quam Virum ad maxima natum de-

cebat, florentissima Te Patria tua instituit, institutumque contemplatur Etruria: cum videlicet, cuius præstantissima eruditio Volaterranensi Ecclesiæ suæ summoperè prodest; cæterisque omnibus prodesse possit. Ad quem igitur meliori auspicio confugeret Philosophia, ut in Sapientissimorum Virorum consessum preditura, ac oppugnanda, clarè luceret, pugnaret fortiter, cum dignitate quiesceret? Te Pietas indigitat, exornant Laureæ coronant Thiaræ, Virtus à Te mirum in modum protecta protegit. Recenserem, ILLUSTRISS., ac REVERENDISS. DOMINE, quæ tuis communia sunt, Naturæ, aut fortunæ ornamenta, nisi summæ, singularesque animi tui dotes, quæ verè tuæ sunt, nec tamen facilè in compendium redigendæ, totum dicentis occuparent ingenium. Virtus est, qua unicè divinà animi virtute gloriaris; quæ tamen Tibi nondum acceptos rependisset honores; nisi ipsa sola totus honor esset, ac bonum. Hæc Te Supremo Etruriæ Moderatori acceptissimum fecit: qui omnium Virtutis iustissimus Arbiter tantam de tua concepit existimationem, ut priuata dignitate eam diutius contineri, gravem nimis iniuriam tuorum esse senserit meritorum. Ad Volaterranensem Infulam Te iam evexit; Et ampliores gloriæ accessiones pro tuis virtutum incrementis Principum amor, ac munificentia meditatur. Tot plenè habes, tantaque laudum testimonia, ut nulla umquam gratificatio possit esse suspecta. Teste Cassiodoro; si æqualis credendus est, quem iustus elegerit, omnium profectò capax esse potest meritorum, qui Judicem cunctarum meruit habere Virtutum. Se tibi satis imparem novit fœlicissima Diœcesis tua: tuique iacturam facere optimus quisque pertimescit. In Te prudentissimum Moderatorem, rectissimum Judicem, Pastorem vigilantissimum, Patrem amantissimum videt; sibique æternum precari non desinit. Siquid tumet non

impe-

imperio magis, quam ratione compescere; Sacrarum maiestate Legum opportunè enascentibus malis intercedere; infectumque reddere quid quid fieri non oportuerit; mirabili providentia consuevisti. Consilio priùs experiris, quæ tentas: quidquid accidere possit præmeditaris; fers fortiter, si quid lævum acciderit. Tuum verè illud: NIHIL SINE CONSILIO: laus magna, omniumque maxima: asserit Oratorum Princeps. Authoritatem auget Justitia: Teque ita diligunt, ut iustum, ut tibi fidant, tibi credant, tantaque fidei opinione, ut qui etiam tua sententia destituuntur, non Judicem, sed causam, sibi defecisse existiment. Omnia invisis, omnibus ades, forma factus tui Gregis incredibili suavitate morum amas, & consulis. Intelligis enim nullum magis ex omnibus, quàm Ecclesiæ Præsulem decere clementiam. Te Antistitem præfecit Deus, ut erga Hominum genus vice sua fungereris: Tu eximium Divinæ Pietatis exemplum tuos incredibili pietate complecteris: Si quando minus gratos experiris filios, ingens animus tuus, suique verus æstimator non vindicat iniuriam, quia non sentit. Cordi maximè tibi est, tua, teque totum effundere in omnes ægenos. Quos miseria depressit, tuus amor erigit, & sustentat. Animarum salutis, atque Ecclesiasticæ disciplinæ pro officio studiosissimus nihil intentatum relinquis, omnia persequeris: Nihil tamen ad hoc efficacius arbitraris, quàm id, quod (modestiæ tuæ venia dixerim) præclarissimè præstas: Te ipsum cæleste quoddam omnium virtutum exemplar omnibus exhibere. Quum vero, ILLUSTRISS., ac REVERENDISS. PRÆSUL, ea sit meritorum tuorum fruges, omnes profectò sentient, quanta felicitate, tantum Patronum mea hæc invenerit Philosophia, quo consilio imploraverit, quanto beneficio impetraverit. Quod reliquum est, illud obsecro, & obtestor, ut ea, qua soles humanitate, quaque, me beni-

gnissimè excepisti, has meas Theses, qualecumque meæ ex clientela Tibi debitæ venerationis pignus, aspicias; quo fiet, ut ad maiora per te incitatus; si quid optimarum artium studijs, & disciplina consequi potuero; id omne in observantiæ meæ erga Te monumentum tibi semper acceptum referam, ac rependam. Vale.

Illustriss. ac Reverendiss. Dominat. Tuæ

Humill. atque Obsequentiss. Famulus, & Subditus
Joannes Dominicus Bacci.

CON-

CONCLVSIONES PHILOSOPHICÆ

EX LOGICA.

I. LOgica, Scientia ſimpliciter ſpeculativa, ad alias in ſtatu perfecto ita neceſſaria, ut ad earum demonſtrationes directivè, non effectivè, ad ſuas utroque modo concurrat, in docentem, & utentem, tamquam in duo munera diviſa, obiectum habet formale ens rationis directivum, &c.

II. Natura à parte rei ſingularis, fit univerſalis methaphyſicè per abſtractionem, Logicè per comparationem ſimplicem; Eſt univerſale in communi genus ad quinque inferiora: Tàm genus, quàm differentia prædicantur ut totum potentiale; Species eſt formaliter univerſalis per reſpectum non ſubiicibilitatis, ſed prædicabilitatis, & ſalvatur in Unico individuo, non verò Genus in unica ſpecie, cui ſi repugnent plura individua probabilius non repugnat univerſalitas Logica. Univerſalium eſſentiæ non ſunt perpetuæ poſitivè, etiam quantum ad entitatem diminutam, ſed negativè; Quare propoſitiones univerſales neceſſariæ ſunt æternæ Veritatis. Genus, & ſpecies in ſubſtantiis prædicantur in concreto, in accidentibus autem in abſtracto; Undè prædicationes concreti de concreto in accidentibus, abſtracti de abſtracto in ſubſtantiis ſunt quidem veræ, non tamen generis, aut ſpeciei de inferioribus.

III. Anteprædicamenta quinque iuxtà doctrinam Thomiſticam, prædicamenta decem. Subſtantiæ conſtitutivum non ſubſtare accidentibus, aut negatio eſſendi in alio, ſed ſubſiſtere per ſe. Eius prædicamentum completas omnes, uno excepto Deo, comprehendit. Quantitas accidens extenſivum ſubſtantiæ in partes integrantes in ordine ad ſe, duplex: Permanens, alia continua, linea, ſuperficies, corpus, alia diſcreta, numerus quantitativus, vera quantitatis ſpecies: Et ſucceſſiva, tempus, motus, oratio, ſpecies impropriæ. Locus in ratione quantitatis à ſuperficie non diſtinguitur.

IV. Qualitas accidens ex Phil. ſecundum quod dicimus quales, ex Ang. diſpoſitivum ſubſtantiæ in ſe ipſa, quadruplex. 1. Habitus, & diſpoſitio, ut communiter definita, utraque in entitativum, & operativum ſpecie reali diſtin-

diſtincta. 2. Potentia, & Impotentia perfectè, vel imperfectè ad agendum, aut reſiſtendum diſponens, duplicem non ſpeciem, ſed ſtatum conſtituentes. 3. Paſſio, & paſſibilis qualitas alterationem ſenſibilem cauſans, vel ab illa cauſata. 4. Forma, & figura ex diſpoſitione partium reſultans.

V. Relatio, cuius totum eſſe eſt ad aliud ſe habere realiter à fundamen- ſtincta, mutua, & non mutua, illa in convenientia, & diſconvenien- actione, & paſſione; hæc in menſura, & menſurabili fundata. ... ad relativum terminata, mutua intrinſecè, & ſubiectivè, non mu- ...trinſecè, & terminativè. Eius unitas ſpecifica à fundamento ſimul, termino, diverſitas ex alterutrius diverſitate, numerica ex unitate ſubiecti.

VI. Actio tàm permanens, quàm tranſiens eſt prædicamentalis. Ex ubi quadruplici circumſcriptivum tantum prædicamentale, cuius ſpecies ſurſum, deorſum, &c. ex reſpectu non ad corpora particularia, ſed ad centrum, polos, & circumferentiam Mundi. Quando, accidens in rebus, ex eo quod ſint in tempore, ut ab eo menſuratæ, Angelicum à ſuo prædicamento excludit. Inter poſt prædicamenta tria præſertim defendimus, oppoſitionem contradictoriam cæterarum cauſam eſſe; Prioritatem generationis prioritati perfectionis oppoſitam; Motum propriè dictum quadruplicem eſſe, Alterationem, Augumentationem, Diminutionem, & Localem; duplicem impropriè Generationem, & Corruptionem.

VII. Propoſitio, qualitas ſimplex unionem prædicati cum ſubiecto repræſentans. Contradictoriarum de futuro contingenti abſoluto ante decretum Dei neutra determinatè vera, vel falſa; Nec de conditionato, niſi quatenùs involvunt, aut ſupponunt Decretum.

VIII. Argumentationis ſpecies quatuor: Syllogiſmus, & Inductio perfectæ; Enthymema, & exemplum imperfectæ. Syllogiſmus ratione materiæ triplex: Demonſtrativus, Topicus, Sophyſticus; Totiplex ratione figuræ: Ex parte Modi Novemdecuplex Utilis. Demonſtratio, Syllogiſmus ex neceſſariis, & evidentibus, Propter quid, & Quia, à Priori, & à Poſteriori. Proprietates duæ Scientiam effectivè producere, & ex aſſenſu præmiſſarum intellectum neceſſitare ad aſſenſum concluſionis, etiam quoad exercitium.

EX PHYSICA.

I. Phyſica, una in ſpecie athoma, ſimpliciter ſpeculativa, licet obiectum habeat indiſcriminatim tàm Corpus, quàm Ens, aut Subſtantiam mobilem, vel naturalem, illud tamen per ens mobile congruentius explicat. Entis autem mobilis Principia non Atomi cum ſuis affectionibus; Non Particulæ Carteſii, ſed ea ſcilicet, quæ neque ex aliis, neque ex alterutris, ſed ex ipſis omnia: Tria ſcilicet in fieri Materia, Forma, & Privatio: Duo in facto eſſe, Materia, & Forma.

II. Materia eſt ita pura potentia, ut nullum includat actum entitativum, nullam habeat ex ſe exiſtentiam; Nec ſine forma poſſit etiam divinitus exiſtere. Quamquam materia per ſe ſit ingenerabilis, & incorruptibilis, eſt tamen prima radix corruptionis: Innato appetitú omnes recepit formas,

quas

quas non habet appetitu tendentiæ, quas habet, complacentiæ, quas habuit capacitatis. Probabilius tamen est, cælestem non esse eiusdem rationis ac sublunarem.

III. Plures formas eamdem informare materiam, aut plures materias ab una forma actuari, contradictionem involvit. Compositum substantiale materia, & forma, tamquam partibus essentialibus ita coalescit, ut in actu unionis istæ immediatè per proprias entitates consocientur; illud à partibus unitis tertia velut entitas non distinguatur.

IV. Nulla in creatis substantia est immediatè operativa; Ideo necessaria sibi petit ad agendum instrumenta. Instrumentum autem duplicem exigit influxum, & Principalis, ut ad eius effectum elevetur, & Proprium, ut ex se ipso suum attingat. Æquè repugnat plures causas totales eiusdem ordinis eundem numero effectum producere, ac productum ab una, quæcumque illa sit, potuisse ab alia produci.

V. Finis realis, ac verissima causa, solo sui amore causalitatem exercet: proindeque sola bonitas est ratio formalis movendi ad finem in actu primo: Eius autem apprehensio conditio tantum, & applicatio. Motus in mobili, non in medio subiectatus, quemadmodum unitatem, & distinctionem, sive genericam, sive specificam à termino ad quem, & numericam ex unitate subiecti, termini, & temporis sortitur, ita contrarietatem ex terminorum oppositione desumit.

VI. Infinitum Cathegorematicum soli Deo competit. Syncathegorematicum Creaturæ nullo in prædicamento repugnat. Tempus in successione futuri ad præteritum formaliter consistens, præsentiam non in parte, sed in instanti habet. Ab instantibus autem ipsum copulantibus noti rerum inceptionis, desitionisque termini dependent. In eodem loco etsi duo corpora supernaturaliter locari liceat, pluribus tamen locis unum circumscribi corpus repugnat. Sicut & privativum magnum dari vacuum, naturaliter. Minima verò vacare spatiola ad salvandos naturæ motus, omnino probabile. Non ex solis indivisibilibus constat continuum; Sed & Partibus Aliquotis simpliciter finitis, & Proportionalibus actu quidem finitis, potentia verò infinitis.

VII. Mundus in tempore non ex præiacenti materia, sed ex nihilo productus potuit ab æterno quantum ad permanentia produci; Motus vero, & alia successiva ab æterno probabilius esse non potuerunt.

VIII. In generatione substantiali ea est corruptio accidentium, ut fiat omnimoda resolutio usque ad materiam primam. Intensio fit non per depurationem à contrario, aut per additionem partialis qualitatis ad partialem, sed per adventum novi modi perfectionis, quatenus eadem numero qualitas primò in alterato producta per succedentes subindè modos perfectionis à statu imperfecto transit ad perfectum. Generationem autem, & rerum genitarum circulus ita se habet, ut successiva semel corrupta, nec divinitùs possint eadem numero reproduci: Permanentia verò entitativè, & quasi materialiter sumpta supernaturaliter tantum redire valeant: quod si formaliter sumantur, cum omnibus videlicet formalitatibus causarum, actionis, modi, &c. sub quibus olim producta fuerunt, repugnat etiam de potentia absoluta reproduci.

IX. Ani-

IX. Anima, actus primus corporis physici organici potentia vitam habentis in singulis Viventibus una, non admittit secum in materia formam ullam corporeitatis à se realiter distinctam, vel formas, quas appellant partiales. In Brutis perfectis ex parte tum sui, cum subiecti formaliter indivisibilis; In Imperfectis, & Plantis ratione subiecti divisibilis. Eius potentiæ (sicut & aliæ quælibet) ab actibus, & obiectis specificatæ, in quinque genera Vegetativum, Sensitivum, Intellectivum, Appetitivum, & Locomotivum unicè dividuntur.

X. Nutritio, motus continuus, materiæ tamen alterationem supponens toto vitæ tempore perdurat, & solis Viventibus propriè competit: Eius vero terminus substantia materialis antecedenter ad quantitatem non habet partes integrales actu, sed radicaliter tantum, ab ipsa vero quantitate actualem in illas distributionem recipit.

XI. Intellectus non distinguitur entitativè à memoria (sicut nec Intellectus practicus, & speculativus, ratio superior, & inferior) sed solum quantum ad munera retinendi species, attingendique obiectum, ut prius cognitum, cum Agente vero Intellectu concurrit Phantasma ad productionem speciei intelligibilis in genere causæ instrumentalis.

XII. Intellectio est actio prædicamentalis à verbo nedùm formaliter, sed etiam realiter, à dictione verò modaliter tantum distincta, in quantum exprimit fœcunditatem, & causalitatem verbi, quod quidem omnis intellectio creata (excepta Visione Beata) producit, & in Viatore naturaliter ab operatione phantasiæ dependet.

XIII. Voluntas, potentia simpliciter libera, bonum tamen, seu beatitudinem in communi necessario amat necessitate specificationis, non exercitii. Est simpliciter imperfectior intellectu, licet secundum quid illa perfectior, cum in ea videlicet fertur, quæ perfectiori modo sunt in se ipsis, quam in intellectu.

EX METAPHYSICA.

I. Metaphysica, speculativa entis realis, ut sic secundum rationes dumtaxat à materia abstractas Deo, & Creaturis communes. Ens est analogum respectu Dei, & Creaturæ, substantiæ, & accidentis, tàm analogia proportionabilitatis, quàm attributionis, quamobrem eius conceptus formalis ab illis perfectè non præscindit.

II. Unitas significat essentialiter entitatem, ut connotat negationem divisionis. Undè in recto quid positivum importat. Desumitur autem unitas, sicut & multiplicatio purè numerica in substantiis, non ab hæcceitate, nec à forma, sed à materia connotante quantitatem. In accidentibus verò oritur à subiecto formaliter sumpto, undè infertur duo accidentia solo numero distincta in eodem subiecto implicare. Unitati opposita distinctio aliarationis, triplex consueta, alia realis Maior, Minor, & Virtualis, quæ cum distinctionem formalem actualem ex natura rei sufficientissimè suppleat, illam etiam excludit à gradibus metaphysicis.

III. Existentia entis creati realiter distinguitur ab essentia, quemadmodum

dum, & ab utráque subsistentia, quæ non in pura negatione communicabilitatis, aut dependentiæ, sed in actualitate positiva naturam in se ipsa terminante consistit, ac proindè repugnant absolutè in eadem natura plures subsistentiæ sive totales, sive partiales, sicut & una creata, alia increata.

IV. Deus, ens a seipso, a quo cætera dependent, cuius existentia, non secus ac purissima Actualitas, Unitas, Infinitas, Immutabilitas, Æternitas, Summa Bonitas, & Veritas, Omnipotentia, Sapientia, Immensitas, Ubique, Præsentia, Intellectualitas, & Libertas, naturaliter demonstrari possunt, ita solus & Creatoris attributum sibi vendicat, ut nulla sit possibilis Creatura, cui, vel principaliter, vel instrumentaliter, physicè creare competat, & universalissimum Motoris influxum obtinet, ut nedum concursu simultaneo singulas Creaturarum actiones comitetur, Verum etiam ad illas Motione prævia, salva in liberis, immò tunc magis perfecta libertate, causas omnes prædeterminet.

V. Quælibet scientia est una simplex qualitas, sive unus indivisibilis habitus perficiens intellectum circa omnes suas conclusiones. Subalternata in absentia subalternantis, est verè, ac propriè scientia, licèt non in statu perfecto, donec subalternanti coniungatur. Actus Scientiæ, opinionis, ac Fidei Divinæ, sicut & ipsi habitus in eodem respectu eiusdem sunt incompossibiles etiam per diversa media. Actus tamen opinionis, habitum scientiæ compatitur, si non possit hic in actum exire, quemadmodum habitus Fidei, Actum scientiæ, modo iste non producat habitum.

VI. Ens rationis, quod habet esse obiectivè tantum in intellectu, non consistit formaliter in denominatione extrinseca, etiam rei cognitæ aliter, ac est in se, sed in esseficto, quod intellectus appræhendit, in ipsa re cognita, dum eam cognoscit taliter, ac est in se, quodque intelligitur rem illam, quasi intrinsecè denominare. Fieri autem nec à sensibus internis, aut externis, nec a voluntate, nec ab ibtellectu Divino potest, sed ab humano.

EX ETHICA.

Ethica, Scientia tota practica, a Prudentia realiter distincta, pro obiecto materiali respicit affectus, seù actus humanos, secundum entitatem sumptos, pro formali verò moralitatem, cuius huiusmodi affectus, seu actus sunt capaces.

II. Necesse est dari aliquem totius humanæ vitæ finem ultimum. Hic est, quem propter se tantum volumus, cætera verò propter ipsum: plures verò adæquatos fines simul habere omninò repugnat. Vera fœlicitas obiectiva hominis in nullo creato bono, nec in ipsa virtute, sed in solo increato continetur, non tamen perfecta in hac vita acquiri potest, alteri reservata. Fœlicitas autem formalis essentialiter considerata non in pluribus actibus, non in actu voluntatis, sed in actu intellectus consistit.

III. Voluntarium, cuius principium est ab intrinseco cum cognitione finis per violentiam absolutam tollitur, diminuitur per metum, per concupiscentiam augetur. Liberum libertate Arbitrij indifferentiam obiectivam, & consequenter formalem, & subiectivam tamquam de sui ratione exigit; non est autem

autem neceſſe, ut hæc indifferentia ſit contrarietatis, ſeu quoad ſpecificationem. ſed ſufficit, ſi ſit contradictionis, & quoad exercitium. Inter actus perfectè voluntarios, eſt imperium, quem eſſe actum intellectus, voluntatis applicationem præſupponentis, aſſerimus.

IV. Paſſio, motus virtutis appetitivæ ſenſibilis ex imaginatione boni, vel mali, cum tranſmutatione corporali; dum rationi, & voluntati per modum antecedentis cooperatur diminuit bonitatem actus, auget vero cum per modum ſubſequentis concurrit.

V. Moralitas eſt ordo, quo actus voluntatis reſpicit obiectum, ut regulis morum ſubiectum. Licet dentur plures actus ſecundum ſpeciem ſuam indifferentes ad bonitatem, vel malitiam moralem, nullus tamen in individuo reperitur talis. Regulæ morum duæ: Prima, & remota lex æterna; proxima, & immediata, ratio dictans Voluntati quid bonum ſit, quidve malum. Virtutes morales in hoc etiam a vitiis differre agnoſcimus, quod illæ in ſtatu perfecto conſideratæ ſunt inter ſe neceſſariò connexæ, non vero iſta.

VI. Virtus moralis, bona qualitas Mentis, qua rectè vivitur, & nullus malè utitur. Prudentia, Virtus rectificans Intellectum ad benè ſe habendum circa agibilia, reſpicit tamquam proprium, & præcipuum ſuum actum, imperare. Huic octo Virtutes veluti eius partes integrales deſervire ſuſtinemus cum D. Thoma. Rationem, Intellectum, Circumſpectionem, Providentiam, Docilitatem, Cautionem, Memoriam, & Solertiam, ſeù Euſtochiam. At partes Subiectivas, Monaſticam, & Corporis Politici moderatricem; quæ optimè dividitur in Æconomicam, Politicam, & Militarem.

VII. Iuſtitia, habitus, ſecundum quem aliquis conſtanti, & perpetuá voluntate Jus ſuum unicuique tribuit; dividitur in Commutativam, Diſtributivam, & Legalem. Temperantia, Mediocritas in voluptatibus corporalibus ſpecies habet, Abſtinentiam, Sobrietatem, Caſtitatem, & Pudicitiam. Fortitudo; Mediocritas inter timorem, & præſidentiam; Species Virtutis atoma cenſetur.

LAUS DEO.